

Sammanfattning

Återhämtningen av den globala ekonomin har gått långsammare än väntat vilket är en följd av en tydlig inbromsning i tillväxttakten i euroområdet. USA visar på en fortsatt relativt stark utveckling och förblir fortstätt den ledande världsekonomin. Tillväxtekonomierna med Kina i spetsen bedöms fortsätta att uppvisa en god tillväxt, men tillväxtnivån har skruvats ned. Euroområdet får ytterligare ett trögt år, men återhämtningen fortsätter trots allt. Storbritannien bedöms dock få en stark utveckling. Svenska varuexporten är i stor utsträckning beroende av utvecklingen av den globala ekonomin och då främst den i Europa dit drygt 70 procent av landets export går. Särskilt oroande i detta sammanhang är att den tyska BNP-tillväxten försvagats. Norrbottens konjunktur har försvagats något som en effekt av exportmottagarländernas ekonomiska situation, minskande järnmalmspriser och de besparingsåtgärder som sker inom gruvverksamheten. Händelserna har i denna undersökning lett till en något mer försiktigbedömning av efterfrågan i ett flertal branscher jämfört med undersökningen hösten 2013. Trots denna för länet något svagare efterfrågan så bedöms stads- och samhällsomvandling och andra miljardinvesteringar i anläggningar runt om i länet att hålla uppe efterfrågan på en relativt hög nivå. Generationsväxlingen som är påtaglig (cirka 3 000 avgångar årligen de närmaste tio åren) inom så väl den offentliga sektorn som privata näringslivet medför att länets bristindex ligger kvar på en fortsatt hög nivå i jämförelse med riket som helhet.

Antalet sysselsatta fortsätter öka

Antalet sysselsatta i åldersgruppen 16-64 år har i länet ökat med cirka 6 000 personer sedan botten av finanskrisen 2009 fram till 2012 enligt SCB:s statistik över förvärvsarbete. Samtliga kommuner förutom Jokkmokk, Överkalix och Kalix har haft en ökning i större eller mindre omfattning under ovanstående period. Den största procentuella ökningen har skett i länets gruvkommuner Kiruna, Gällivare och Pajala. Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen kommer att fortsätta öka med omkring 600-700 personer fram till slutet av 2015. Finansiell verksamhet och företagstjänster, bygg- och anläggning, trävarutillverkning, samt privat och offentlig vård- och omsorg, kommer att stå för den större delen av ökningen under prognosperiod.

Arbetslöshetens utveckling

Under kvartal fyra 2014 beräknas det totala antalet inskrivna arbetslösa vara cirka 9 300. Det innebär omkring 1 300 färre arbetslösa i jämförelse med kvartal fyra 2013. Fram till kvartal fyra 2015 bedöms arbetslösheten att minska ytterligare med cirka 750 personer. Den relativa arbetslösheten under kvartal fyra 2014 respektive 2015 kommer då att ligga på cirka 7,4 respektive 6,8 procent av den registerbaserade arbetskraften i åldersgruppen 16-64 år.

Antalet inskrivna arbetslösa i grupper med svagare ställning på arbetsmarknaden (utomeuropeiskt födda, personer med funktionsnedsättning, personer i åldrarna 55-64 år samt personer med högst förgymnasial utbildning) har det senaste året minskat med cirka 1 200 personer.

Det är en minskning från cirka 6 400 till 5 200 personer och kan till stora delar härledas till pågående generationsskifte och Arbetsförmedlingens arbete med de prioriteringar som regeringen pekat ut. Andelen inskrivna arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden i förhållande till det totala antalet inskrivna arbetslösa i länet har sedan början av 2011 legat högre än för grupper med stark ställning. Grupperna utgör sedan augusti 2013 cirka 60 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa. Nämnda grupper utgör även en stor del av arbetssökande med långa inskrivningstider utan arbete. I gruppen arbetssökande med någon form av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och utomeuropeiskt födda så var det i oktober cirka 31 respektive 15 procent som inte hade haft någon form av arbete de senaste två åren. Bland inskrivna arbetslösa med endast förgymnasial utbildning var motsvarande andel drygt 17 procent. Noteras kan att i ungdomsgruppen med endast förgymnasial utbildning(ca.700) hade drygt 8 procent varit utan arbete de senaste två åren. Det kan jämföras med den övriga ungdomsgruppen(ca.1 860) där det var cirka 4,5 procent som inte hade haft ett arbete de senaste två åren. Ungdomarnas förhållandvis låga andel som varit utan arbete de senaste två åren bekräftar att ungdomar är en grupp som går ut och in i arbetslöshet.

Utmaningar på länets arbetsmarknad

Ökad tillväxt och stora ersättningsrekryteringar leder till ökad efterfrågan på arbetskraft, samtidigt som tillgången på utbildad arbetskraft blir mer begränsad. I den här undersökningen signalerar drygt 31 procent(högst i landet) av länets tillfrågade företag inom privata näringslivet att de upplevt rekryteringsproblem det senaste halvåret. Det kan jämföras med rikets siffra på 23 procent. Inom den offentliga sektorn var det hela 58 procent av de tillfrågade verksamhetsområdena som hade upplevt brist på arbetskraft, vilket kan jämföras med rikets bristindex på 47 procent. Även offentliga verksamheternas bristläge ligger bland de högsta i landet. En viktig förutsättning för att länets jobbtillväxt och generationsskifte ska lyckas är att omställningen och rörligheten på arbetsmarknaden ökar. En rörlighet från yrken där det råder liten efterfrågan till yrken där det råder brist. Utöver Arbetsförmedlingens eget intensifierade arbete med arbetsgivare och matchning behövs det fortsatt stöd av exempelvis reguljära utbildningsväsendet när det gäller att öka utbildningsinsatserna och utflödet av färdigutbildad arbetskraft som efterfrågas på länets arbetsmarknad. Orter med stor efterfrågan på arbetskraft måste fortsätta att finna möjligheter till boende för inflyttande personer som har den kompetens som ortens och länets arbetsgivare efterfrågar. Trots goda utsikter på arbetsmarknaden och en minskande arbetslöshet kvarstår många av länets arbetssökande med en kompetens som arbetsgivarna inte söker och kan därför inte konkurrera om de lediga jobben. Bland dessa arbetssökande finns ett flertal med utomeuropeisk härkomst, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, de med endast förgymnasial utbildning och 55+. Om länet ska klara av en ökad tillväxt och generationsväxlingen så är det av största vikt att inte låta den kompetens som finns i dessa grupper gå förlorad.